

แนวทางการเรียนการสอนวิชาการพูดภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ อย่างมีประสิทธิภาพ: กรณีศึกษาในชั้นเรียนวิชาการพูดภาษาจีนระดับต้น

ณัฐ บุญธนาธิรโรจน์*

บทคัดย่อ

สำหรับการเรียนการสอนภาษาที่สอง การปลูกฝังความสามารถทางภาษาและทักษะทางการสื่อสารคือจุดประสงค์พื้นฐานของการเรียนการสอนภาษา และเป็นหน้าที่พื้นฐานของการเรียนการสอนในห้องเรียน การเรียนการสอนในห้องเรียนเป็นสถานที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสสื่อสารกันได้ การเรียนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ วิชาการพูด เป็นวิชาหนึ่งที่ใช้ทักษะการฝึกฝน โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนสามารถใช้ทักษะการสื่อสารด้วยวาจา สื่อสารในชีวิตประจำวันได้ อีกทั้งให้ผู้เรียนฝึกทักษะการออกเสียงพยัญชนะ สระวรรณยุกต์ จนถึงระดับคำศัพท์และไวยากรณ์ รวมถึงสามารถแสดงความคิดเห็นในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ในการเรียนการสอนในห้องเรียน ผู้สอนไม่เพียงแต่สอนความรู้พื้นฐาน สิ่งสำคัญคือ ต้องชี้แนะให้ผู้เรียนใช้ความรู้ที่เรียนมาใช้สื่อสารได้อีกด้วย ดังนั้น เพื่อบรรลุประสิทธิภาพในระยะเวลาที่จำกัด ผู้สอนต้องใช้ “การพูด” มาจัดกระบวนการเรียนการสอน พูดอย่างไร ในสถานการณ์แบบไหน เพื่อให้ผู้เรียนสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ บทความฉบับนี้ผู้เขียนใช้ระยะเวลา 1 ภาคการศึกษา ในวิชาการพูดระดับต้นของนักศึกษาต่างชาติ โดยผ่านมุมมองของผู้สอน ศึกษาวิเคราะห์ประสิทธิภาพของการเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติในชั้นเรียน

คำสำคัญ ภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ การเรียนการสอนในห้องเรียน วิชาการพูด ประสิทธิภาพในการเรียน

การสรุปความจาก 对外汉语教学口语课课堂教学的有效性探索 —以初级汉语口语课为例

ผู้เขียนศึกษาวิเคราะห์เรื่องการเรียนภาษาจีนเป็นภาษาที่สอง จากนักศึกษาวิทยาลัยวิเทศสัมพันธ์และการศึกษา มหาวิทยาลัยครุราชบุรี กุ้ยหลิน สาธารณรัฐประชาชนจีน ในชั้นเรียน การพูดภาษาจีนระดับต้น เป็นนักศึกษาชั้นปี 1 จำนวน 15 คน จาก 11 ประเทศ ได้แก่ เกาหลี เนเธอร์แลนด์ อินโดนีเซีย ไทย เดนมาร์ก สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เวียดนาม โปแลนด์ จอร์แดน และอุซเบกิสถาน ในจำนวนเป็นนักศึกษาหญิง 8 คน และนักศึกษาชาย 7 คน

* อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยรังสิต

การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ คือการใช้วิธีการเรียนการสอนอย่างมีระบบ ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมาย สามารถส่งเสริมและ กระตุ้นการเรียนการสอนของผู้เรียนให้ บรรลุเป้าหมายตามที่คาดหวังเอาไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เขียนได้ทำความเข้าใจตั้งแต่ก่อนเริ่มการเรียนการสอนแล้วว่า จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอนได้อย่างไร

“การพูดภาษาจีน” มีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนฝึกฝนจนสามารถออกเสียงพยางค์ สระ วรรณยุกต์ ได้อย่างถูกต้อง ในระดับคำ พยางค์ และโครงสร้างประโยค สามารถพูดแสดงความคิดเห็นในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ในกระบวนการเรียนการสอน ผู้สอนเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนเรื่องการพูดและเสริมทักษะการสื่อสารทางวาจา ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการดังต่อไปนี้ในการศึกษาวิจัยในชั้นเรียน

1. การนำเข้าสู่บทเรียน ควรใช้คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในบทเรียนนั้น โดยใช้รูปประกอบ หรือ คลิปวิดีโอสั้น ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คำศัพท์เฉพาะที่อธิบายได้ยาก เช่น ชื่ออาหาร ชื่อสถานที่ อาจใช้รูปแบบการนำเข้าสู่บทเรียนด้วยวิธีตั้งคำถาม โดยใช้คำศัพท์และรูปประกอบที่เคยเรียนมาแล้ว เพื่อทบทวน และผสมผสานความรู้เดิมกับความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน ที่สำคัญในการนำเข้าสู่บทเรียน คือ ผู้สอนต้องสร้างบรรยากาศในห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมั่นใจว่าพูดได้ สนุกที่จะได้พูด และพยายามพูดให้มากที่สุด

2. การอธิบายคำศัพท์ แบ่งเป็น 5 ขั้นตอนย่อย ได้แก่

2.1 สอนวิธีการใช้คำศัพท์เป็นหลัก โดยใช้ภาษาจีนอย่างง่าย หรือคำศัพท์ที่เคยเรียนมาเพื่อแปลความหมายให้ผู้เรียนเข้าใจ แล้วจึงยกตัวอย่างคำศัพท์ที่ใช้ในประโยค

2.2 ใช้คำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำที่ต้องการอธิบาย และเปรียบเทียบความแตกต่าง

2.3 ใช้โครงสร้างของคำศัพท์นั้นเชื่อมโยงคำศัพท์เก่าที่มีโครงสร้างเหมือนกัน

2.4 สอดแทรกความรู้ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับคำศัพท์หรือตัวอักษรจีนนั้น เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนเพื่อให้จดจำคำศัพท์นั้นได้ง่ายขึ้น

2.5 ย้ำให้ผู้เรียนสังเกตประเภทของคำที่ปรากฏในศัพท์ และตำแหน่งโครงสร้างไวยากรณ์ของคำแต่ละประเภท

3. การสอนบทสนทนาและอธิบายโครงสร้างไวยากรณ์ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

3.1 ออกเสียงที่ชัดเจนเพื่อเป็นต้นแบบที่ดีแก่ผู้เรียน เนื่องจากการเรียนในระดับต้น การออกเสียง การเว้นวรรคตอน เสียงหนักเบา ท่วงทำนองเสียง ผู้เรียนไม่สามารถแยกแยะได้อย่างถูกต้อง ผู้สอนจึงควรสร้างต้นแบบที่ดี โดยการเปิดเสียงตัวอย่างให้ผู้เรียนพูดตาม หรือให้ผู้เรียนฝึกพูดตามผู้สอน

3.2 ใช้คำถามจากเนื้อหาในบทเรียนเพื่อชักนำเข้าสู่การสอนโครงสร้างทางไวยากรณ์ที่สำคัญ

3.3 ฝึกใช้โครงสร้างไวยากรณ์นั้น พูดในสถานการณ์นอกเหนือจากบทเรียน

3.4 ฝึกใช้คำศัพท์และโครงสร้างไวยากรณ์สร้างบทสนทนาในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยผู้สอนเป็นผู้ออกแบบสถานการณ์ให้ตรงตามระดับความสามารถของผู้เรียน

4. การฝึกฝน เป็นหัวใจสำคัญของการเรียนวิชา “การพูด” แบ่งเป็นการฝึกฝนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน การฝึกฝนในห้องเรียนมักใช้แบบฝึกหัดท้ายบทเรียนเป็นหลัก แบบฝึกหัดส่วนมาก ได้แก่ การฝึกออกเสียง การใช้คำศัพท์ โครงสร้างประโยค การสนทนา และการนำคำศัพท์ โครงสร้างไวยากรณ์มาแต่งบทสนทนา หรือแสดงความคิดเห็น อย่างไรก็ตาม ด้วยข้อจำกัดทางเวลาและข้อจำกัดของระดับความสามารถทางภาษาจีนที่ไม่เท่ากันของผู้เรียน ทำให้ไม่สามารถแก้ไขข้อผิดพลาดทั้งหมดของผู้เรียนได้ โดยเฉพาะในด้านตรรกะของผู้เรียนแต่ละคน ผู้สอนทำได้แต่เพียงแก้ไขความผิดพลาดที่เด่นชัด เช่น การใช้คำ และโครงสร้างไวยากรณ์ เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ผิดพลาดซ้ำบ่อย ๆ

5. การนำคำศัพท์และบทสนทนาไปใช้ในการสนทนาจริงนอกห้องเรียน ผู้สอนควรกำหนดเงื่อนไขและสถานการณ์ ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำไปใช้พูดนอกห้องเรียน ผู้สอนอาจสมมติสถานการณ์ และให้ผู้เรียนใช้คำศัพท์ รูปแบบประโยคในบทเรียน ออกแบบบทสนทนาและแสดงบทบาทสมมติ โดยผู้สอนให้ผู้เรียนสอบถามและสืบค้นข้อมูลจากนอกห้องเรียน วิธีการเรียนการสอนนี้ไม่ว่าผลเป็นอย่างไร แต่ที่แน่นอนคือผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงบทเรียนและสถานการณ์ที่ต้องพบเจอจริงเข้าไว้ด้วยกันได้

สิ่งที่ค้นพบจากการทำวิจัยและข้อเสนอแนะ

สิ่งที่พบจากการทำวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. ในการเรียนการสอน ผู้สอนควรอาศัยเนื้อหาในแบบเรียน และพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ที่ผู้เรียนคุ้นเคย เชื่อมโยงการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์ จุดมุ่งหมายของนักศึกษาต่างชาติที่มาเรียนภาษาจีน ไม่เพียงต้องการเข้าใจในรูปแบบประโยคและโครงสร้างทางไวยากรณ์เท่านั้น สิ่งที่สำคัญยิ่งกว่านั้นคือสามารถนำไปใช้ได้อย่างชำนาญ ในบางครั้งตำราเรียนและรูปแบบในการฝึกฝนไม่สามารถตายตัวได้ เนื่องจากผู้เรียนมีความแตกต่างทั้งอายุ ระดับความสามารถภาษาจีน และความสนใจต่อเรื่องต่าง ๆ ดังนั้นผู้สอนควรทำความเข้าใจกับสภาพของนักเรียนในชั้นเรียน เชื่อมโยงกับเนื้อหาที่ต้องสอน เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมให้สามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรออกแบบการเรียนการสอน เพื่อเปิดโลกทัศน์ของผู้เรียน โดยให้เข้ากับสถานการณ์ของนักศึกษาต่างชาติที่มาใช้ชีวิตในประเทศจีน ก่อนอื่นผู้สอนต้องเข้าสู่โลกของผู้เรียนให้ได้ โดยทำความเข้าใจสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เรียน จึงจะสามารถออกแบบบทเรียนที่ผู้เรียนต้องการได้ และสามารถกระตุ้นความกระตือรือร้นของผู้เรียนได้มาก อีกทั้งยังเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนภาษาจีนได้อีกด้วย

3. สื่อการสอนที่หลากหลายมีส่วนช่วยต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนในห้องเรียน ในการเรียนการสอนภาษาจีนระดับต้น การใช้รูปภาพ คลิปวิดีโอ มีส่วนช่วยในการรับรู้ของผู้เรียนมาก การใช้สื่อการสอนสามารถให้ผู้เรียนนำไปศึกษาด้วยตนเอง การแลกเปลี่ยนในด้านสื่อการเรียนต่าง ๆ เป็นการสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สอนและผู้เรียน แม้กระทั่งระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1. โครงสร้างการจัดการเรียนการสอนต้องมีความชัดเจน เนื่องจากนักศึกษาต่างชาติจากแต่ละประเทศเริ่มเรียนไม่พร้อมกัน จึงลำบากในด้านการจัดการเรียนการสอน ในแต่ละชั้นเรียน ซึ่งควรจำกัดจำนวนที่แน่นอน และควรมีการสอบแบ่งระดับผู้เรียน เพื่อประสิทธิภาพในการเรียนที่ดีขึ้น
2. สถานที่ในการเรียนการสอนควรสอดคล้องกับสถานการณ์ในกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น มหาวิทยาลัยควรจัดสถานที่ที่เหมาะสมกับวิชาการพูด ในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือใช้เทคโนโลยีสื่อการสอนเปลี่ยนสภาพแวดล้อมจากเรียนในห้องเรียนให้น่าสนใจมากขึ้น
3. การสร้างกิจกรรมนอกชั้นเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมในวิชาการพูดในห้องเรียน ผู้สอนและหัวหน้าห้องควรมีการประสานงานกันตลอดเวลา จัดกิจกรรมที่มีส่วนในการได้แสดงทักษะการพูด เพื่อเชื่อมโยงความรู้ในห้องเรียนและกิจกรรมนอกห้องเรียนไว้ด้วยกัน